

Vai trò của văn hóa liêm chính trong kiểm soát quyền lực nhà nước hiện nay

Ngày nhận bài: 10/07/2026 | Ngày phản biện: 25/07/2026 | Ngày xuất bản: 10/09/2026

Tác giả: Cao Thị Dung (Học viện Báo chí và Tuyên truyền)

Tóm tắt: Xây dựng văn hóa liêm chính trong hoạt động công vụ hiện nay là yêu cầu quan trọng nhằm nâng cao hiệu quả kiểm soát quyền lực nhà nước, phòng ngừa tham nhũng và xây dựng nền hành chính phục vụ nhân dân. Trong bối cảnh xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam và đẩy mạnh cải cách hành chính, văn hóa liêm chính không chỉ góp phần định hướng hành vi thực thi công vụ theo chuẩn mực đạo đức, trách nhiệm và minh bạch mà còn tạo nền tảng nâng cao hiệu quả quản trị quốc gia, củng cố niềm tin của nhân dân đối với Nhà nước. Bài viết làm rõ vai trò của văn hóa liêm chính trong kiểm soát quyền lực nhà nước hiện nay, đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm phát huy văn hóa liêm chính trong hoạt động công vụ thời gian tới.

1. Đặt vấn đề

Trong quá trình xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa (XHCN) Việt Nam hiện nay, kiểm soát quyền lực nhà nước trở thành yêu cầu đặc biệt quan trọng nhằm bảo đảm quyền lực được thực thi đúng mục đích, đúng pháp luật và phục vụ lợi ích của nhân dân. Thực tiễn cho thấy, bên cạnh những kết quả tích cực trong cải cách hành chính, phòng, chống tham nhũng và xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức, vẫn còn tồn tại tình trạng lạm quyền, thiếu trách nhiệm, suy thoái đạo đức công vụ, lợi ích nhóm và tham nhũng trong một bộ phận cán bộ, công chức. Những biểu hiện này không chỉ ảnh hưởng đến hiệu lực, hiệu quả hoạt động của bộ máy nhà nước mà còn làm suy giảm niềm tin của nhân dân đối với Đảng và Nhà nước.

Trong bối cảnh đó, xây dựng văn hóa liêm chính trong hoạt động công vụ được xem là một trong những giải pháp quan trọng nhằm nâng cao hiệu quả kiểm soát quyền lực nhà nước. Văn hóa liêm chính không chỉ phản ánh các chuẩn mực đạo đức, trách nhiệm và tính minh bạch của đội ngũ cán bộ, công chức mà còn góp phần hình thành cơ chế tự kiểm soát quyền lực từ bên trong mỗi chủ thể thực thi công vụ. Đây cũng là nền tảng quan trọng để xây dựng nền hành chính chuyên nghiệp, trách nhiệm, liêm chính và phục vụ nhân dân. Từ cách tiếp cận đó, bài viết tập trung phân tích vai trò của văn hóa liêm chính trong kiểm soát quyền lực nhà nước hiện nay, đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm phát huy văn hóa liêm chính trong hoạt động công vụ thời gian tới.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng chủ yếu phương pháp nghiên cứu định tính nhằm làm rõ vai trò của văn hóa liêm chính trong kiểm soát quyền lực nhà nước ở Việt Nam hiện nay. Trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng và duy vật lịch sử, nghiên cứu tiếp cận vấn đề theo quan điểm hệ thống, toàn diện và gắn với yêu cầu xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu được sử dụng để khai thác các văn kiện của Đảng, quy định pháp luật của Nhà nước, các báo cáo của tổ chức quốc tế và các công trình nghiên cứu trong nước, quốc tế liên quan đến văn hóa liêm chính, kiểm soát quyền lực và phòng, chống tham nhũng.

Bên cạnh đó, phương pháp phân tích chính sách được sử dụng nhằm đánh giá các cơ chế, giải pháp hiện hành trong kiểm soát quyền lực nhà nước, qua đó đề xuất các giải pháp tăng cường văn hóa liêm chính phù hợp với bối cảnh cải cách hành chính, chuyển đổi số và yêu cầu nâng cao hiệu quả quản trị quốc gia.

3. Kết quả và thảo luận

3.1. Kết quả

Khái quát về văn hóa liêm chính trong kiểm soát quyền lực nhà nước

Trong quá trình xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam hiện nay, vấn đề kiểm soát quyền lực nhà nước ngày càng được quan tâm nhằm bảo đảm quyền lực được thực thi đúng mục đích, đúng pháp luật và phục vụ lợi ích của nhân dân. Quyền lực nhà nước nếu không được kiểm soát chặt chẽ có thể dẫn đến tình trạng lạm quyền, tha hóa quyền lực, quan liêu, tham nhũng và lợi ích nhóm. Bên cạnh các cơ chế kiểm soát bằng pháp luật, thể chế và giám sát xã hội, văn hóa liêm chính được xem là yếu tố nền tảng góp phần định hướng hành vi thực thi công vụ, nâng cao đạo đức công vụ và hình thành cơ chế tự kiểm soát quyền lực từ bên trong đội ngũ cán bộ, công chức. Vì vậy, nghiên cứu khái quát về văn hóa liêm chính trong kiểm soát quyền lực nhà nước có ý nghĩa quan trọng cả về lý luận và thực tiễn.

Văn hóa liêm chính được hiểu là hệ thống các giá trị, chuẩn mực đạo đức, nguyên tắc ứng xử và hành vi hướng đến sự trung thực, minh bạch, trách nhiệm, công bằng và đặt lợi ích chung lên trên lợi ích cá nhân trong quá trình thực thi nhiệm vụ, quyền hạn. Trong khu vực công, văn hóa liêm chính không chỉ thể hiện ở phẩm chất đạo đức của mỗi cán bộ, công chức mà còn được phản ánh thông qua môi trường làm việc, cơ chế quản lý, phương thức thực thi công vụ và các chuẩn mực ứng xử trong cơ quan nhà nước. Đây là yếu tố quan trọng góp phần hình thành nền hành chính chuyên nghiệp, minh bạch và phục vụ nhân dân.

Kiểm soát quyền lực nhà nước là quá trình sử dụng các cơ chế pháp lý, chính trị, xã hội và đạo đức nhằm bảo đảm quyền lực nhà nước được thực hiện đúng giới hạn, đúng chức năng và không bị lạm dụng. Trong Nhà nước pháp quyền, quyền lực nhà nước phải được kiểm soát thông qua Hiến pháp, pháp luật, cơ chế phân công, phối hợp và kiểm soát giữa các cơ quan trong bộ máy nhà nước, cũng như sự giám sát của nhân dân, báo chí và xã hội. Tuy nhiên, trên thực tế, chỉ dựa vào các biện pháp kiểm soát bên ngoài là chưa đủ, bởi sự tha hóa quyền lực nhiều khi xuất phát từ sự suy thoái về đạo đức, lối sống và ý thức trách nhiệm của người thực thi công vụ. Do đó, cần kết hợp hài hòa giữa kiểm soát bằng thể chế với kiểm soát bằng văn hóa và đạo đức công vụ, trong đó văn hóa liêm chính giữ vai trò đặc biệt quan trọng.

Văn hóa liêm chính góp phần tạo ra cơ chế “tự kiểm soát” trong hoạt động thực thi quyền lực nhà nước. Nếu pháp luật là công cụ kiểm soát từ bên ngoài thì liêm chính chính là yếu tố kiểm soát từ bên trong thông qua ý thức, trách nhiệm và đạo đức nghề nghiệp của cán bộ, công chức. Khi văn hóa liêm chính được hình thành và lan tỏa

trong bộ máy nhà nước, mỗi cán bộ, công chức sẽ có ý thức tự giác tuân thủ pháp luật, thực hiện công vụ minh bạch và hạn chế các hành vi lạm dụng quyền lực. Điều này không chỉ giúp giảm thiểu nguy cơ tham nhũng mà còn nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động của nền hành chính nhà nước.

Văn hóa liêm chính có mối quan hệ chặt chẽ với phòng, chống tham nhũng, trước hết ở phương diện phòng ngừa sự tha hóa quyền lực. Nếu phòng, chống tham nhũng chủ yếu dựa vào pháp luật, cơ chế kiểm tra, giám sát và xử lý vi phạm thì văn hóa liêm chính tác động vào nhận thức, động cơ và hành vi của người thực thi công vụ, qua đó tạo "hàng rào" phòng ngừa từ bên trong. Khi các giá trị trung thực, công tâm, trách nhiệm, minh bạch và phụng sự lợi ích chung trở thành chuẩn mực được thừa nhận trong tổ chức công, cán bộ, công chức sẽ có xu hướng tự giác tuân thủ quy định, nhận diện và tránh các tình huống xung đột lợi ích, không lợi dụng chức vụ, quyền hạn để vụ lợi. Đồng thời, văn hóa liêm chính còn tạo môi trường tổ chức trong đó hành vi tham nhũng bị lên án, giảm khả năng dung túng hoặc bao che cho sai phạm. Vì vậy, xây dựng văn hóa liêm chính không thay thế các cơ chế phòng, chống tham nhũng bằng pháp luật mà bổ sung và nâng cao hiệu quả của các cơ chế đó, chuyển trọng tâm từ xử lý hậu quả sang chủ động phòng ngừa tham nhũng.

Trong bối cảnh hiện nay, yêu cầu xây dựng văn hóa liêm chính càng trở nên cấp thiết khi Việt Nam đang đẩy mạnh xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, cải cách hành chính và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Xây dựng văn hóa liêm chính sẽ góp phần nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước, củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng và Nhà nước, đồng thời tạo động lực quan trọng cho quá trình xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới.

Những vai trò chủ yếu của văn hóa liêm chính trong kiểm soát quyền lực nhà nước hiện nay

Văn hóa liêm chính giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong kiểm soát quyền lực nhà nước hiện nay. Không chỉ góp phần định hướng hành vi thực thi công vụ theo chuẩn mực đạo đức, trách nhiệm và minh bạch, văn hóa liêm chính còn tạo nền tảng phòng ngừa tha hóa quyền lực, tham nhũng và nâng cao hiệu quả quản trị quốc gia.

Một là, văn hóa liêm chính góp phần phòng ngừa tha hóa quyền lực nhà nước

Trong hoạt động công vụ, quyền lực nhà nước luôn tiềm ẩn nguy cơ bị lạm dụng nếu thiếu cơ chế kiểm soát hiệu quả. Văn hóa liêm chính đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành ý thức tự giác của cán bộ, công chức khi thực thi quyền lực, từ đó hạn chế tình trạng tha hóa quyền lực, lợi ích nhóm và tham nhũng. Tham nhũng là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn đã lợi dụng chức vụ, quyền hạn đó vì vụ lợi (Luật Phòng, chống tham nhũng, 2018). Nếu pháp luật là công cụ kiểm soát từ bên ngoài thì văn hóa liêm chính chính là cơ chế kiểm soát từ bên trong thông qua đạo đức công vụ, tinh thần trách nhiệm và ý thức phụng sự nhân dân của đội ngũ cán bộ, công chức.

Thực tiễn cho thấy, nhiều vụ án tham nhũng lớn thời gian qua đều xuất phát từ sự suy thoái đạo đức và lợi dụng quyền lực để vụ lợi cá nhân. Theo Báo cáo Chỉ số cảm nhận tham nhũng (CPI) năm 2025 của [Transparency International](#), tham nhũng vẫn là thách thức nghiêm trọng trên phạm vi toàn cầu khi hơn hai phần ba số quốc gia và vùng lãnh thổ có điểm số dưới 50/100. Điểm trung bình toàn cầu tiếp tục giảm xuống mức 42/100, phản ánh xu hướng suy giảm về hiệu quả kiểm soát tham nhũng và trách nhiệm giải trình ở nhiều quốc gia. (Transparency international, 2025).

Ở Việt Nam, công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực thời gian qua đạt nhiều kết quả quan trọng với nhiều vụ án lớn được xử lý nghiêm minh. Tuy nhiên, để phòng ngừa tham nhũng một cách bền vững thì không thể chỉ dựa vào xử lý vi phạm mà cần chú trọng xây dựng văn hóa liêm chính trong toàn bộ hệ thống chính trị. Khi cán bộ, công chức đề cao danh dự, trách nhiệm và chuẩn mực đạo đức công vụ, quyền lực nhà nước sẽ được thực thi đúng mục đích, góp phần xây dựng nền hành chính minh bạch, trách nhiệm và phục vụ nhân dân.

Hai là, văn hóa liêm chính góp phần nâng cao tính minh bạch và trách nhiệm giải trình trong hoạt động công vụ

Minh bạch và trách nhiệm giải trình là những yêu cầu cốt lõi trong kiểm soát quyền lực nhà nước hiện nay. Văn hóa liêm chính góp phần hình thành phong cách làm việc công khai, khách quan, tuân thủ pháp luật và đặt lợi ích của nhân dân lên trên lợi ích cá nhân. Khi đội ngũ cán bộ, công chức thực hiện công vụ với tinh thần liêm chính, các quyết định quản lý nhà nước sẽ hạn chế được tình trạng tùy tiện, những nhiễu và lợi dụng chức vụ, quyền hạn.

Theo Báo cáo PAPI 2024, khảo sát được thực hiện với 18.894 công dân trên phạm vi toàn quốc cho thấy người dân đặc biệt quan tâm đến vấn đề kiểm soát tham nhũng trong khu vực công, minh bạch trong hoạt động quản lý nhà nước và trách nhiệm giải trình của chính quyền các cấp (UNDP, CECODES và Real-Time Analytics, 2025). Điều này phản ánh nhu cầu ngày càng cao của xã hội đối với một nền hành chính liêm chính và minh bạch.

Văn hóa liêm chính còn thúc đẩy cán bộ, công chức nâng cao trách nhiệm giải trình trước nhân dân. Trong quá trình thực thi công vụ, việc công khai thông tin, minh bạch quy trình giải quyết thủ tục hành chính và chủ động chịu trách nhiệm về quyết định của mình sẽ góp phần hạn chế nguy cơ lạm quyền và tham nhũng. Đồng thời, đây cũng là điều kiện quan trọng để người dân tham gia giám sát quyền lực nhà nước hiệu quả hơn.

Ba là, văn hóa liêm chính góp phần củng cố niềm tin của nhân dân đối với Nhà nước

Niềm tin của nhân dân là cơ sở quan trọng bảo đảm tính chính danh và hiệu quả hoạt động của quyền lực nhà nước. Văn hóa liêm chính trong hoạt động công vụ góp phần tạo dựng hình ảnh đội ngũ cán bộ, công chức tận tụy, trách nhiệm, minh bạch và gần dân, từ đó củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng và Nhà nước. Trong thực tế, những biểu hiện tham nhũng, lạm quyền hay thiếu trách nhiệm trong thực thi công vụ không chỉ gây thiệt hại về kinh tế mà còn làm suy giảm niềm tin xã hội. Ngược lại, khi chính quyền hoạt động minh bạch, cán bộ thực thi công vụ liêm chính và trách nhiệm sẽ tạo ra sự đồng thuận xã hội và tăng cường hiệu quả quản trị quốc gia.

Bốn là, văn hóa liêm chính góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức có trách nhiệm

Đội ngũ cán bộ, công chức là chủ thể trực tiếp thực thi quyền lực nhà nước. Vì vậy, xây dựng văn hóa liêm chính có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong việc hình thành đội ngũ cán bộ vừa có năng lực chuyên môn vừa có phẩm chất đạo đức công vụ. Văn hóa liêm chính giúp cán bộ, công chức nâng cao ý thức trách nhiệm, tinh thần phục vụ nhân dân và thái độ làm việc khách quan, công tâm. Trong thực tế, nhiều biểu hiện tiêu cực trong hoạt động công vụ như nhũng nhiễu, gây phiền hà cho người dân, né tránh trách nhiệm hay lợi dụng chức vụ để trục lợi đều xuất phát từ sự xuống cấp về

đạo đức công vụ. Điều này cho thấy việc hoàn thiện thể chế thôi chưa đủ mà cần xây dựng hệ giá trị liêm chính trở thành chuẩn mực hành vi trong bộ máy nhà nước.

Văn hóa liêm chính còn góp phần xây dựng môi trường làm việc chuyên nghiệp, đề cao kỷ luật, trách nhiệm và hiệu quả thực thi công vụ. Khi các giá trị trung thực, minh bạch và trách nhiệm được lan tỏa trong cơ quan nhà nước sẽ tạo ra áp lực tích cực buộc mỗi cán bộ, công chức phải tự điều chỉnh hành vi theo chuẩn mực chung. Đây là cơ sở quan trọng để xây dựng nền hành chính hiện đại, chuyên nghiệp và phục vụ nhân dân trong giai đoạn hiện nay.

Năm là, văn hóa liêm chính góp phần nâng cao hiệu quả phòng, chống tham nhũng

Phòng, chống tham nhũng là một trong những nội dung quan trọng của kiểm soát quyền lực nhà nước. Trong đó, văn hóa liêm chính được xem là giải pháp mang tính phòng ngừa bền vững nhằm hạn chế các điều kiện phát sinh tham nhũng trong khu vực công. Khi các giá trị liêm chính trở thành chuẩn mực phổ biến trong hoạt động công vụ, hành vi tham nhũng không chỉ bị xử lý bằng pháp luật mà còn bị lên án về mặt đạo đức và văn hóa tổ chức. Ở Việt Nam, công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng thời gian qua được đẩy mạnh với tinh thần “không có vùng cấm, không có ngoại lệ”. Tuy nhiên, để phòng ngừa tham nhũng hiệu quả lâu dài cần chú trọng xây dựng môi trường công vụ liêm chính, minh bạch và trách nhiệm. Khi cán bộ, công chức có ý thức đề cao danh dự, đạo đức nghề nghiệp và trách nhiệm phục vụ nhân dân thì nguy cơ lợi dụng quyền lực để trục lợi sẽ giảm đáng kể.

Trong bối cảnh xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam hiện nay, văn hóa liêm chính không chỉ là yêu cầu về đạo đức công vụ mà còn là điều kiện quan trọng để củng cố mối quan hệ giữa Nhà nước và nhân dân. Khi người dân cảm nhận được sự công bằng, minh bạch và trách nhiệm trong hoạt động công vụ, họ sẽ tích cực tham gia giám sát quyền lực nhà nước, đồng hành cùng Nhà nước trong quá trình phát triển đất nước. Đây chính là nền tảng quan trọng để xây dựng nền hành chính phục vụ, hiện đại và vì nhân dân.

Giải pháp tăng cường văn hóa liêm chính trong kiểm soát quyền lực nhà nước ở nước ta thời gian tới

Một là, tiếp tục hoàn thiện thể chế kiểm soát quyền lực gắn với xây dựng văn hóa liêm chính

Hoàn thiện thể chế kiểm soát quyền lực là giải pháp quan trọng nhằm tạo cơ sở pháp lý cho việc xây dựng văn hóa liêm chính trong hoạt động công vụ. Trong Nhà nước pháp quyền XHCN, quyền lực nhà nước phải được kiểm soát bằng Hiến pháp, pháp luật và các cơ chế giám sát chặt chẽ nhằm ngăn ngừa tình trạng lạm quyền, tham nhũng và lợi ích nhóm. Tuy nhiên, để các quy định pháp luật thực sự phát huy hiệu quả thì cần gắn với việc hình thành chuẩn mực đạo đức và văn hóa liêm chính trong đội ngũ cán bộ, công chức.

Thời gian tới, cần tiếp tục rà soát, bổ sung và hoàn thiện các quy định về trách nhiệm giải trình, kiểm soát tài sản, thu nhập, công khai minh bạch trong hoạt động công vụ và xử lý vi phạm liên quan đến đạo đức công vụ. Đồng thời, cần xây dựng cơ chế phân công, phối hợp và kiểm soát quyền lực rõ ràng giữa các cơ quan trong bộ máy nhà nước nhằm hạn chế tình trạng chồng chéo hoặc lạm dụng quyền lực.

Hai là, nâng cao giáo dục đạo đức công vụ và bồi dưỡng văn hóa liêm chính cho đội ngũ cán bộ, công chức

Giáo dục đạo đức công vụ và bồi dưỡng văn hóa liêm chính cho đội ngũ cán bộ, công chức là giải pháp có ý nghĩa nền tảng trong kiểm soát quyền lực nhà nước. Văn hóa liêm chính không chỉ được hình thành thông qua các quy định pháp luật mà còn phụ thuộc vào nhận thức, ý thức trách nhiệm và đạo đức nghề nghiệp của mỗi cán bộ, công chức trong quá trình thực thi công vụ. Thời gian tới, cần tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức công vụ và tinh thần phụng sự nhân dân cho đội ngũ cán bộ, công chức ở tất cả các cấp.

Văn kiện Đại hội XIV khẳng định: "Xây dựng văn hoá liêm chính, không tham nhũng, lãng phí, quan liêu, tiêu cực trong cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, hướng đến xây dựng quốc gia liêm chính, xã hội liêm chính; có chế độ tiền lương và đãi ngộ phù hợp với cống hiến, tài năng để không muốn và không cần tham nhũng, tiêu cực" (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026).

Ba là, tăng cường minh bạch và trách nhiệm giải trình trong hoạt động công vụ

Minh bạch và trách nhiệm giải trình là điều kiện quan trọng để xây dựng văn hóa liêm chính và kiểm soát hiệu quả quyền lực nhà nước. Trong hoạt động công vụ, thiếu minh bạch dễ dẫn đến tình trạng lạm quyền, nhũng nhiễu và lợi dụng chức vụ, quyền hạn để vụ lợi cá nhân. Vì vậy, việc tăng cường công khai, minh bạch trong quản lý nhà nước cần được xem là giải pháp trọng tâm trong xây dựng nền hành chính liêm chính hiện nay.

Thời gian tới, cần đẩy mạnh công khai thông tin liên quan đến hoạt động quản lý nhà nước, đặc biệt trong các lĩnh vực dễ phát sinh tiêu cực như đầu tư công, đấu thầu, đất đai, tài chính công và tuyển dụng cán bộ. Đồng thời, cần nâng cao trách nhiệm giải trình của cán bộ, công chức trong quá trình thực thi công vụ, bảo đảm mọi quyết định quản lý đều có căn cứ pháp lý rõ ràng và chịu sự giám sát của nhân dân. Cần phát huy vai trò của báo chí, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị – xã hội và nhân dân trong giám sát hoạt động công vụ. Việc mở rộng các kênh phản ánh, tiếp nhận kiến nghị và xử lý phản ánh của người dân sẽ góp phần nâng cao tính công khai và trách nhiệm của cơ quan nhà nước.

Bốn là, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số trong kiểm soát quyền lực nhà nước

Trong bối cảnh chuyển đổi số quốc gia hiện nay, ứng dụng công nghệ số có vai trò quan trọng trong xây dựng văn hóa liêm chính và nâng cao hiệu quả kiểm soát quyền lực nhà nước. Công nghệ số không chỉ giúp tăng cường công khai, minh bạch trong hoạt động quản lý mà còn góp phần hạn chế sự can thiệp mang tính chủ quan của con người, giảm nguy cơ phát sinh tham nhũng và tiêu cực trong hoạt động công vụ.

Thời gian tới, cần tiếp tục đẩy mạnh xây dựng chính phủ số, chính quyền số và nền hành chính điện tử nhằm hiện đại hóa phương thức quản lý nhà nước. Việc triển khai dịch vụ công trực tuyến, số hóa hồ sơ, dữ liệu quản lý và liên thông thủ tục hành chính sẽ giúp giảm tiếp xúc trực tiếp giữa cán bộ với người dân, từ đó hạn chế tình trạng nhũng nhiễu và gây phiền hà trong giải quyết công việc. Cần tăng cường ứng dụng dữ liệu lớn, trí tuệ nhân tạo và các nền tảng số trong giám sát hoạt động công vụ, kiểm soát tài sản, thu nhập và phát hiện dấu hiệu bất thường trong quản lý nhà nước.

Năm là, phát huy vai trò giám sát của nhân dân và xã hội trong xây dựng văn hóa liêm chính

Nhân dân giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong kiểm soát quyền lực nhà nước và xây dựng văn hóa liêm chính trong hoạt động công vụ. Trong Nhà nước pháp quyền XHCN, quyền lực nhà nước thuộc về nhân dân, do đó việc phát huy vai trò giám sát của nhân dân đối với đội ngũ cán bộ, công chức sẽ góp phần hạn chế tình trạng lạm quyền, tham nhũng và suy thoái đạo đức công vụ. Cần tiếp tục hoàn thiện cơ chế để người dân tham gia giám sát hoạt động của cơ quan nhà nước và cán bộ, công chức một cách hiệu quả hơn. Đồng thời, cần tạo điều kiện thuận lợi để nhân dân phản ánh, tố giác các hành vi tiêu cực, tham nhũng và vi phạm đạo đức công vụ thông qua nhiều hình thức phù hợp. Việc bảo vệ người tố cáo, người đấu tranh chống tiêu cực cũng cần được quan tâm nhằm khuyến khích sự tham gia của xã hội trong kiểm soát quyền lực nhà nước. Bên cạnh đó, cần phát huy vai trò của báo chí, truyền thông và các tổ chức chính trị – xã hội trong tuyên truyền, lan tỏa các giá trị liêm chính và đấu tranh với những hành vi tiêu cực trong hoạt động công vụ.

3.2. Thảo luận

Kết quả nghiên cứu làm rõ văn hóa liêm chính không chỉ là một chuẩn mực đạo đức công vụ mà còn là yếu tố có ý nghĩa quyết định đối với hiệu quả kiểm soát quyền lực nhà nước trong điều kiện xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Khác với các cơ chế kiểm soát quyền lực từ bên ngoài thông qua pháp luật, thanh tra, kiểm tra hay giám sát xã hội, văn hóa liêm chính tạo ra cơ chế tự kiểm soát từ bên trong mỗi cán bộ, công chức, góp phần hạn chế nguy cơ lạm quyền, tham nhũng và suy thoái đạo đức công vụ. Điều này cho thấy kiểm soát quyền lực chỉ thực sự hiệu quả khi được triển khai đồng bộ giữa các công cụ thể chế và các giá trị văn hóa, đạo đức.

Kinh nghiệm quốc tế cho thấy xây dựng văn hóa liêm chính hiệu quả không chỉ dựa trên việc xử lý hành vi tham nhũng mà phải được tích hợp vào toàn bộ hệ thống quản trị công. Khung quản trị liêm chính của OECD nhấn mạnh cách tiếp cận hệ thống, trong đó các giá trị liêm chính được thể chế hóa thông qua cam kết của lãnh đạo, chuẩn mực đạo đức công vụ, quản lý xung đột lợi ích, minh bạch và trách nhiệm giải trình (OECD, 2020). Singapore cũng cho thấy hiệu quả của việc kết hợp giữa hệ thống pháp luật nghiêm minh, cơ chế kiểm soát chặt chẽ và xây dựng chuẩn mực liêm chính trong đội ngũ công chức. So sánh với Việt Nam cho thấy điểm tương đồng là

đều coi phòng ngừa tham nhũng, minh bạch và trách nhiệm công vụ là những yếu tố quan trọng của kiểm soát quyền lực. Tuy nhiên, kinh nghiệm quốc tế gợi mở rằng cần chuyển mạnh từ tư duy “kiểm soát và xử lý vi phạm” sang kết hợp “kiểm soát, phòng ngừa và hình thành văn hóa liêm chính”. Đây là hàm ý có giá trị đối với việc hoàn thiện nền hành chính liêm chính ở Việt Nam.

4. Kết luận

Văn hóa liêm chính có vai trò đặc biệt quan trọng trong kiểm soát quyền lực nhà nước hiện nay. Không chỉ góp phần định hướng hành vi thực thi công vụ theo chuẩn mực đạo đức, trách nhiệm và minh bạch, văn hóa liêm chính còn là cơ chế phòng ngừa hiệu quả đối với tình trạng lạm quyền, tham nhũng và tha hóa quyền lực. Trong bối cảnh xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam, việc phát huy văn hóa liêm chính sẽ góp phần nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước, xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức chuyên nghiệp, trách nhiệm và phục vụ nhân dân. Vì vậy, cần triển khai đồng bộ các giải pháp về hoàn thiện thể chế, giáo dục đạo đức công vụ, tăng cường minh bạch, ứng dụng công nghệ số và phát huy vai trò giám sát của nhân dân nhằm xây dựng nền hành chính liêm chính, hiện đại và phát triển bền vững./.

Tài liệu tham khảo

Đảng Cộng sản Việt Nam (2026). Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV. Tập I. Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.

Luật Phòng, chống tham nhũng (2018). Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Transparency international (2025). Chỉ số nhận thức về tham nhũng, <https://www.transparency.org/en/cpi/2025?utm>

OECD (2020). OECD Public Integrity Handbook. Paris: OECD Publishing

United Nations Development Programme (UNDP) và Trung tâm Nghiên cứu Phát triển và Hỗ trợ Cộng đồng (CECODES) (2024). Chỉ số Hiệu quả quản trị và hành chính công cấp tỉnh ở Việt Nam (PAPI) 2024.